

**Rapportage
analyse
afschotdata**

Colofon

Te citeren als

FBE Noord-Holland, 2022. Analyse afschotdata

Auteur

Faunabeheereenheid Noord-Holland

Postadres

Spaarne 17
2011 CD Haarlem

T 023 - 21 00 223

E info@fbenoordholland.nl

I www.fbenoordholland.nl

Foto's

Anke van der Meer

Shutterstock

Vormgeving

Sightdraft

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Aanleiding	4
Aanpak	4
Resultaten	5
Invoerfouten	5
Registratietermijn	5
Minimaliseren administratieve lasten	6
Voorwaarden schadetegemoetkoming	7
Complexe structuur	7
Validatie	8
Conclusies	10
Bijlage 1 Wettelijke taak FBE	11

1. Inleiding

Aanleiding

Vanuit de Wet natuurbescherming heeft de FBE een wettelijke taak in het verzamelen en verwerken van data (zie bijlage 1). In het uitvoeringsplan FBE Noord-Holland 2021 (en 2022) is opgenomen dat de FBE Noord-Holland zich inzet voor het op een betrouwbare wijze verzamelen en valideren van dat data met betrekking tot faunabeheer, zodat deze gegevens gebruikt kunnen worden ten behoeve van beleidsvorming en ontwikkelingen van effectief faunabeheer. De analyse van de afschotdata en het verbeteren van de kwaliteit van de data zijn als specifieke acties opgenomen.

De directe aanleiding hiervoor is de geconstateerde discrepantie in zowel de data zoals die is beschreven in de Evaluatie van het ganzenbeheerplan 2015-2020 Noord-Holland¹ als de signalen uit AEWa verband². AEWa heeft Nederland verzocht om binnen drie jaar de afschotdata te verbeteren. Op verzoek van de Werkgroep AEWa Ganzen Nederland (WAG) wordt de analyse van de FBE Noord-Holland voor dit doel gebruikt. Bespreking van de bevindingen binnen het overleg van de FBE NL-secretarissen moet duidelijk maken of het beeld

in Noord-Holland overeenkomt met landelijke ervaringen, en of eventuele verbeteringen landelijk kunnen worden opgepakt.

FBE Noord-Holland is het proces van registreren en de dataset met beheerdata (afschotgegevens) van ganzen nagegaan. Daarnaast heeft de FBE verkend welke verbeteringen kunnen worden doorgevoerd ter voorkoming van onjuistheden die kunnen leiden tot een over- of onderschatting van het aantal geschoten ganzen. Een ruwe analyse van de dataset maakt inzichtelijk wat mogelijke foutenbronnen hiervan zijn en geeft een indicatie van de impact daarvan. Aan de hand van de bevindingen worden verbetervoorstellen gedaan.

Aanpak

Onderzocht zijn zowel eventuele discrepanties in de dataset als het proces van registratie. Voor deze analyse is in FRS een selectie gemaakt van de afschotgegevens via de optie: 'uitvoer regulatore maatregelen' over de periode 2014-2020. Gezocht is o.a. naar het gebruik van de verschillende ontheffingen en opvallende datareeksen.

Daarnaast heeft de FBE Noord-Holland gesprekken gevoerd met jachtaktehouders om een beeld te krijgen van waar zij in de praktijk tegenaan lopen bij het registreren van afschot en preventieve of verjaagacties.

---

¹ Zie voor tekst uit samenvatting bijlage 1

² Inhoudelijke analyse van bias in gegevens, zie [link journal bioone](#) en [Link_report_and_recommendations.pdf](#) - punt 4, [Link aewa population_status_report.pdf](#) bladzijde 11, 64-65.

2. Resultaten

Invoerfouten

Een overduidelijke fout in de dataset wordt veroorzaakt doordat meldingen van aanwezige ganzen worden opgenomen als 'gedode ganzen'. Tot 2016 kon in FRS een schademelding worden gedaan met vermelding van het aantal dieren dat daarbij was betrokken. De systeemrapportage en data- exportoptie in FRS clustert deze aantallen met de aantallen gedode dieren.

Voor de grauwe gans gaat dit in 2014 om 3081 exemplaren, en in 2015 om iets meer dan 6000 exemplaren. Deze aantallen maken respectievelijk 6 en 9% uit van het totaal aantal gedode ganzen in die jaren. Bij de brandgans gaat het om 100 en 106 stuks in 2014 en 2015. Deze aantallen maken respectievelijk 8 en 3% uit van het totaal aantal gedode ganzen.

Verbeteropties

- Het aanpassen of verwijderen van bestaande van registraties mogelijk maken in het registratiesysteem. Aanpassing basisdata heeft voorkeur boven telkens handmatige correcties van exportfiles.

Registratietermijn

De termijn waarbinnen wordt geregistreerd kan invloed hebben op de kwaliteit van de data. Laat registreren kan leiden tot verlies van gegevens op detailniveau zoals locatie en tijdstip. Ook kan er een afwijking optreden ten aanzien van aantallen, zowel naar beneden als omhoog.

De wet is niet eenduidig over de termijn waarbinnen geregistreerd moet worden. Zo geldt er voor het registreren van de landelijk vrijgestelde soorten en de jachtsoorten geen termijn. Er geldt enkel dat er geregistreerd moet worden door de jachtaktehouder (artikel 3.13, lid 1 Wnb).

De Jagersvereniging heeft een landelijk protocol opgesteld dat een praktische doorvertaling heeft gekregen in het registratiesysteem: een maand na de sluiting van het jachtseizoen dient de jachtaktehouder zijn registratie af te ronden, waarna de WBE een maand heeft om te controleren.

Verder is belangrijk om artikel 3.12 lid 8 in samenhang met artikel 3.13 lid 1 en 2 te benoemen. Hierin staat aangegeven dat de faunabeheereenheden jaarlijks verslag uitbrengen van de uitvoering van het faunabeheerplan aan gedeputeerde staten van de provincie waarin de Faunabeheereenheid werkzaam is. Hieruit kan worden afgeleid dat er binnen een jaar geregistreerd moet worden en dat de Faunabeheereenheid hier, om aan haar wettelijke verplichting te voldoen, een redelijke termijn voor mag hanteren.

Voor de Provinciaal vrijgestelde soorten geldt hetgeen is opgenomen in de Provinciale Verordening:

Artikel 4.10 lid 3 Melding en rapportage

Uiterlijk een maand na uitvoering wordt door de grondgebruiker of degene aan wie namens hem, conform artikel 3.15, zevende lid, van de Wet natuurbescherming, toestemming is verleend, aan een Faunabeheereenheid gerapporteerd over de uitvoering van de handelingen onder vermelding van de locatie, de afschotcijfers of aantal behandelde nesten en eieren en de data waarop uitvoering van de handelingen heeft plaatsgevonden.

Dezelfde periode wordt gehanteerd in de voorschriften van de ontheffingen die aan de FBE zijn verstrekt.

Verbeteropties

- Onderzoeken hoe de registratie zo eenvoudig mogelijk gemaakt kan worden, zodat de verleiding om direct (bij voorkeur in het veld) te registreren wordt vergroot (zie ook minimaliseren administratieve lasten). Met de app die voor het gecoördineerd beheer wordt ontwikkeld kan op eenvoudige wijze getest worden. Inzichten kunnen gebruikt worden voor het registratiesysteem.
- Eenduidigheid in registratietermijn geeft duidelijkheid bij de uitvoerder.

- De periode waarbinnen geregistreerd kan worden kan ook via het doormachtigen van de ontheffing gerealiseerd worden.
- Intensievere informatievoorziening richting uitvoerders over de geldende registratieperiodes.
- Intensievere informatievoorziening over het belang zo snel mogelijk te registreren.

Minimaliseren administratieve lasten

Het registratiesysteem wordt doorgaans als omslachtig en te moeilijk bevonden. Uit het veld van de uitvoering krijgen we signalen dat de invoer van afschotgegevens daarom wordt uitgesteld tot een moment waarbij meerdere dagen tegelijk kunnen worden ingevoerd, het zogenaamde clusteren.

Notities uit het veld worden dan geclusterd tot één of enkele momenten en locaties. Informatie over datum, soort en exacte aantallen raken hiermee mogelijk vervuild.

Ook zijn er signalen dat de jachtaktehouder niet altijd zelf registreert, maar dat dit soms door iemand anders wordt gedaan, zoals een secretaris van de WBE, de jachthouder of een kleinzoon die handig is met computers. Hierdoor heeft de jachtaktehouder geen zicht op wat er daadwerkelijk is geregistreerd en voert hij geen controle uit op zijn registratie.

Verbeteroptie

- Onderzoeken hoe de registratie zo eenvoudig mogelijk gemaakt kan worden, zodat de verleiding om meteen (bij voorkeur in het veld) te registreren wordt vergroot en de jachtaktehouder zelf kan registreren.

Voorwaarden schadetegemoetkoming

Om voor een schade-tegemoetkoming in aanmerking te komen, moet de grondgebruiker aantonen dat de ontheffing minimaal twee keer per week binnen een straal van 200 meter van het schadeperceel is gebruikt ter bestrijding van schadeveroorzakende diersoorten. Voor het in aanmerking komen voor een schadevergoeding is het niet noodzakelijk dat er dieren gedood dienen te zijn op het schadeperceel. Het gaat immers om verjagen en daar kan gewenning, bijvoorbeeld door een auto waar eerder een paar schoten uit gelost zijn, al voldoende voor zijn. Registratie van bezoek zonder doding, eventueel met een schot ter verjaging, is aldus ook voldoende. Dit is niet altijd bekend bij de grondgebruiker en uitvoerder.

Er zijn signalen dat de locatie van het verjagen en/of afschot soms wordt aangepast om aan de eisen voor de tegemoetkoming voor schade in aanmerking te komen. Dit is ook terug te zien in de data.

Afschot kan verdeeld over de week ingevoerd worden. Er is een substantieel aantal records dat een lange periode dezelfde ritmiek laat zien, bijvoorbeeld: maandag 1, woensdag 1 en vrijdag 1. Dit hoeft overigens niet te betekenen

dat de aantallen geschoten ganzen niet kloppen. Zo kan iemand op 1 dag meerdere ganzen hebben geschoten en deze verdeeld invoeren in het registratiesysteem.

Deze werkwijze kan dus op het detailniveau van dag en locatie leiden tot vervuiling van de data.

Verbeteroptie

- Intensievere communicatie en uitleg over de voorwaarden van de tegemoetkoming van schade bij zowel de uitvoerders als de grondeigenaren/grondgebruikers.

Complexe structuur

Wat direct opvalt aan de geëxporteerde dataset is de complexe en enigszins inconsequente structuur van de data. Die complexe structuur wordt in belangrijke mate veroorzaakt door het grote aantal verschillende ontheffingen dat is afgegeven. In de loop van de jaren zijn in Noord-Holland alleen voor ganzen al zo'n 38 ontheffingen afgegeven. Dit is deels het gevolg van complexe beleidskaders. In veel gevallen kan afschot worden geregistreerd op grond van een onjuiste ontheffing. Voor conclusies over het aantal gedode ganzen hoeft dit geen consequenties te hebben, maar het maakt invoer van gegevens complex. Dit kan ook demotiverend werken voor een nauwkeurige, waarheidsgetrouwe en snelle registratie door de uitvoerder.

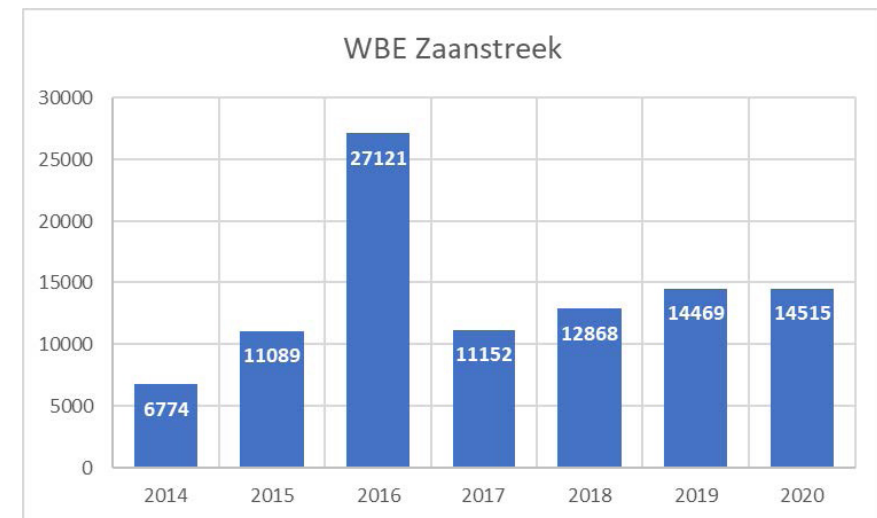
Verbeteropties

- De Omgevingsdienst zorgt dat ontheffingen eenduidig mogelijk zijn.
- De FBE Noord-Holland draagt zorg voor de juiste naamgeving als ontheffingen in het registratiesysteem worden gezet.
- Invoer van afschot buiten een geldige periode van een bepaalde ontheffing dient onmogelijk te zijn.
- De mogelijkheid om een bepaalde soort in te voeren zou beperkt moeten zijn tot de ontheffingen die daarvoor zijn bedoeld.
- Vereenvoudigen registratie en vanuit de uitvoerder het registratiesysteem opbouwen door bij de start van het invoerproces de geschoten diersoort eerst te kunnen selecteren om vervolgens op de juiste ontheffing/vrijstelling te kunnen registreren (wellicht zover dat een uitvoerder de juiste ontheffing/vrijstelling niet meer hoeft te selecteren).

Validatie

Er is geen bewijs voor bewuste invoerfouten, maar bepaalde data zijn wel opmerkelijk (wat ze uiteraard niet per definitie fout maakt). Zie als voorbeeld de afschottotalen uit de WBE Zaanstreek, de WBE waar jaarlijks de meeste ganzen worden geschoten. Het afschot vertoont in de loop der jaren een stijgende lijn, maar 2016 is een grote afwijking in de reeks; er zijn dan ongeveer 2,5 x meer ganzen geschoten dan in 2015 of 2017. Als de normale (lineaire) trend van afschot wordt gevolgd, dan zouden er circa 16.000 ganzen minder

zijn geschoten in 2016 dan nu gerapporteerd. Een zeer groot deel van de in 2016 geschoten ganzen is geschoten in één jachtveld (176ha): hier zijn bijna 14.000 ganzen geschoten, dus ongeveer de helft van het totaal. Op een enkele uitzondering na is het afschot vrijwel altijd uitgevoerd door 1 schutter en altijd in de ochtend van 8:00-12:00 uur; tenminste, dat is wat staat ingevuld. Het betrof ruim 91% grauwe gans. Overigens is het veld 'aantal schutters' geen verplicht in te voeren aantal. Er zijn in de dataset wel meer hoge afschotcijfers te vinden waarbij slechts één schutter is geregistreerd. Soms te onwaarschijnlijk hoog voor één schutter.

Figuur 1: aantal geschoten grauwe ganzen per jaar in WBE Zaanstreek.

Door een adequate tijdige controle van de ingevoerde data had achterhaald kunnen worden wat hier aan de hand is (zijn ze te prijzen voor hun inspanning of is er iets misgegaan?). Onduidelijk is daarbij wie wat doet en wanneer, wie welke informatie moet (mag) hebben en wie correcties mag aanbrengen / vragen.

Verbeteropties

- Het beschrijven van een validatieproces.
- Het duidelijk definiëren van de diverse rollen en verantwoordelijkheden zoals FBE, WBE en jachtaktehouder.
- Onderzoeken wat de rol en mogelijkheden dienen te zijn van de grondgebruiker.
- Onderzoeken wie welke informatie mag hebben in het kader van de Wet Privacy.
- De eisen die hieruit voortkomen implementeren in het FBE bureau en het registratiesysteem.
- Het validatieproces zoveel mogelijk automatiseren.

3. Conclusies

Er zijn verschillende foutenbronnen die (kunnen) leiden tot vervuiling van de data. Fouten zouden technisch eenvoudig in het registratiesysteem gecorrigeerd kunnen worden, maar de mogelijkheid daarvoor ontbreekt voor de gebruikers van het registratiesysteem. Onderzocht dient te worden wat de beste methode is.

De overige mogelijke fouten zijn achteraf vrijwel niet meer met zekerheid vast te stellen. Ze hoeven ook niet persé tot grote afwijkingen van de werkelijkheid te leiden. Analyse achteraf kan hier helaas geen duidelijkheid over verschaffen. Voorkómen verdient daarom meer aandacht dan te proberen

met terugwerkende kracht te corrigeren (met uitzondering van de duidelijke systeemfout).

Een eerste belangrijke verbetering kan worden behaald door de systematiek van invoer zo eenvoudig mogelijk te houden voor de jachtaktehouder en deze te verleiden direct in het veld of vlak daarna zelf te registreren. De app voor het gecoördineerd beheer kan gebruikt worden om te testen welke verbeteringen het beste werken. Inzichten die hieruit voortkomen kunnen gebruikt worden voor het registratiesysteem.

Een tweede belangrijke verbetering in het proces zou het beschrijven van het proces van het registreren van afschot zijn, en het invoeren van duidelijke controle- en herstelopties van ingevoerde gegevens inclusief een beschrijving van taken- en verantwoordelijkheden van FBE, WBE en jachtaktehouder. Oftewel, het beschrijven van een validatieproces. Naast de Wet natuurbescherming dient hierbij ook de Wet op de Privacy betrokken te worden.

Een derde verbetering ligt op het vlak van communicatie en kennisniveau van alle stakeholders.

Het is niet te kwantificeren in hoeverre de verschillende foutenbronnen bijdragen aan de discrepantie die zowel in de evaluatie van het ganzenbeheer in Noord-Holland als AEWA is geconstateerd.

Bijlage 1 Wettelijke taak FBE

Artikel 3.13

- Lid 1 Jachtaktehouders verstrekken aan de desbetreffende faunabeheer-eenheden gegevens over de aantallen dieren, onderscheiden naar soort, die zij hebben gedood.
- Lid 2 De faunabeheereenheden dragen er zorg voor dat een overzicht dat is samengesteld op basis van gegevens als bedoeld in het eerste lid en gegevens uit het verslag, bedoeld in artikel 3.12, achtste lid, betrekking hebbend op hun totale werkgebied, openbaar wordt gemaakt.

Artikel 3.12

- Lid 8 De faunabeheereenheid brengt jaarlijks verslag uit van de uitvoering van het faunabeheerplan aan gedeputeerde staten van de provincie waarin de faunabeheereenheid werkzaam is.

